

на негрите или даже и на животните, за това мнозина не рачатъ ни да знаятъ!

Намеква се често и на това, че християнските народи въ Изтокъ, ако се освободятъ, ще бждатъ въ постоянна враждебностъ едни срѣщу други. Този аргументъ е измисленъ отъ турците. Турците подклаждатъ поврхнитъ разногласия между тия народи, съединени въ дѣйствителностъ, по еднаквостъ на вѣрата, по общи традиции, и, върху по-големата частъ отъ Балканския полуостровъ, чрѣзъ еднаквото произхождение на езика. Наистина, турскиятъ деспотизъмъ не ще да е съществувалъ въ тия страни толкозъ столѣтия, безъ да остави слѣди отъ присѣщи на всѣки деспотизъмъ пороци; но християнските народи въ Европейска Турция, съединени въ ненавистьта си противъ турската тирания, искатъ само своята свобода; веднажъ свободни, тѣ ще съумѣятъ да оцѣнятъ достатъчно благодѣянията на тазъ свобода, та да живѣятъ въ приятелство, благоприятно за напрѣдка въ юго-източна Европа. Турскиятъ деспотизъмъ може да желае и да подклажда тѣхното разногласие, свободата ще ги съедини още по-тѣсно.

Другъ единъ аргументъ противъ освобождението на славянските народонаселения по-частно, е, че тѣ сж славяни и че, слѣдователно, имало отъ това страхъ да не би, веднажъ свободни, станатъ всепокорни орждия на една велика държава — Русия. Тукъ, обаче, се забравя, че орждия на други ставатъ робитѣ, но не и свободнитѣ народи. Славянските народонаселения, българитѣ особено, ще бждатъ въ своитѣ неимовѣрни злощастия орждия признателни на всички силни на деня, които ги утѣшаватъ и имъ даватъ надежда за по-добра участъ. Безъ да прѣстанатъ да бждатъ признателни къмъ всички, които имъ идатъ на помощъ въ настоящето имъ положение, българитѣ, веднажъ добили своята свобода, ще иматъ нѣщичко, къмъ което да се привѣржатъ съ всички си сили. Въ стенанията си подъ турското владичество, тѣ не могатъ освѣнъ да обръщатъ просълзенитѣ си погледи къмъ всички силни, които имъ обѣщаватъ да ги спасятъ.

* * *

Питатъ ни, най-послѣ, дали българитѣ, освободени отъ турското иго, иматъ моралнитѣ сили и нужнитѣ елементи, за да образуватъ едно свое правителство.